

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.197.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na z interpelację nr 2144 Pana Posła Dariusza Mateckiego, piszącego wraz z grupą posłów w sprawie planów rządu w zakresie podnoszenia standardów w domach opieki, przesyłam wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Prowadzenie Domów Pomocy Społecznej, zgodnie z przepisami Ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), jest zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego: gminy, powiatu, bądź samorządu województwa. Jednostki te mają swobodę decydowania o sposobie prowadzenia DPS - mogą prowadzić Domy samodzielnie lub zlecać ich prowadzenie podmiotom do tego uprawnionym, o których mowa w art. 25 ww. ustawy. Zgodnie z danymi ze sprawozdań resortowych MRPiPS-05, według stanu na 31 grudnia 2023 r. (dane wstępne w trakcie weryfikacji), w Polsce funkcjonowało 820 Domów Pomocy Społecznej, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie.

Odnosząc się do kwestii poruszanych w interpelacji należy zaznaczyć, że promowany obecnie model opieki długoterminowej zakłada odchodzić od wsparcia osób w dużych instytucjach na rzecz zapewnienia dostępności wysokojakościowych usług, świadczonych w środowisku lokalnym. Plan, którego celem jest wzmocnienie opieki przy jednoczesnym wsparciu zarówno świadczeniobiorców, jak świadczeniodawców, przedstawiony został w *Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do w 2035 r.)*. Strategia określa cele i kierunki zmian systemowych, zmierzających do deinstytucjonalizacji usług społecznych w Polsce.

Jednym z nakreślonych w dokumencie celów strategicznych jest zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Planowane kierunki działań służących jego realizacji to m.in.

- wdrożenie systemu koordynacji i standaryzacji usług społecznych;
- wsparcie rodziny i opiekunów osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- rozwój środowiskowych form wsparcia w postaci usług społecznych;
- trwały system finansowania opieki długoterminowej w obszarze usług społecznych;
- wsparcie i rozwój kadr świadczących usługi społeczne.

W przyjętej Strategii zaplanowano też kierunek pn. *Zmiana sposobu funkcjonowania stacjonarnej instytucji opieki długoterminowej (Domy Pomocy Społecznej)*. W jego ramach przewiduje się podjęcie takich działań jak:

- przeprowadzenie audytu Domów Pomocy Społecznej w zakresie wskazań do pobytu w nich przebywających tam osób, pod kątem możliwości ich powrotu do społeczności lokalnej;
- cykliczna weryfikacja możliwości usamodzielnienia osoby korzystającej z usług instytucji, a w przypadku jej stwierdzenia podjęcie działań to usamodzielnienie ułatwiających;
- przekształcanie Domów Pomocy Społecznej w środowiskowe centra opieki, gdzie opieka stacjonarna będzie oferowana tylko w ramach krótkotrwałego pobytu lub jeśli wsparcie środowiskowe nie będzie możliwe z uwagi na stan zdrowia, stopień samodzielności, albo poziom wydolności opiekuńczej rodziny;
- zmianę standardów świadczenia usług stacjonarnej opieki długoterminowej (Domy Pomocy Społecznej) w zakresie warunków bytowych, w tym zapewnienie osobom korzystającym z tych usług pokoi jednoosobowych (w miarę możliwości poszczególnych DPS).

Proces wprowadzania regulacji legislacyjnych, mających na celu zmianę sposobu funkcjonowania Domów Pomocy Społecznej, już się rozpoczął. 1 listopada 2023 r. weszły w życie zmiany do Ustawy o pomocy społecznej, które przewidują m.in. wprowadzenie regulacji umożliwiających świadczenie usług wsparcia krótkoterminowego przez Domy Pomocy Społecznej (w formie pobytu całonocnego, jak i dziennego). Usługa może być przyznana na czas określony nie dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia w szczególnie uzasadnionych przypadkach, ale nie dłużej, niż o kolejne 30 dni. Dodatkowo ustawa zakłada ograniczenie do minimum formalności związanych z przyznaniem usługi, a w przypadku, gdy osoba będąca jej beneficjentką deklaruje ponoszenie pełnej odpłatności, odstępuje się od ustalania jej sytuacji dochodowej i majątkowej.

Odpłatność ponoszona jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca z jego własnego dochodu, dochodu osób mu bliskich oraz odpłatności gmin kierujących go do Domu Pomocy Społecznej. Przy czym, zgodnie z art. 87 Ustawy z 13 listopada 2003 r. *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz. U. z 2022 poz. 2267, z późn. zm.), powiat otrzymuje dotację z budżetu państwa na mieszkańców Domów Pomocy Społecznej, prowadzonych w ramach zadania własnego lub na jego zlecenie, umieszczonych na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw. „stare zasady”). Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji finansowej Domów Pomocy Społecznej w powiecie, a także od uzyskanych dochodów z tytułu odpłatności za pobyt w Domu, wojewoda może zwiększyć kwotę dotacji dla powiatu do 20%, a w przypadku Domów Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, w których są najniższe odpłatności za pobyt, nawet o 50%.

Ponadto należy podkreślić, że w Ministerstwie istnieje pełna świadomość faktu, iż zakres obowiązków pracowników pomocy społecznej jest ogromny, a pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym Domów Pomocy Społecznej, odgrywają bardzo

ważną rolę w realizacji zadań państwa oraz samorządów na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia.

Mając to na uwadze, Ministerstwo zainicjowało wprowadzenie zmian prawnych, których celem jest wdrożenie rozwiązań w zakresie możliwości wsparcia finansowego wynagrodzeń pracowników służb społecznych, w tym pracowników Domów Pomocy Społecznej, ze środków budżetu państwa. Ustawa z 26 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, zakładająca możliwość przyjmowania programów rządowych, które umożliwią dofinansowanie wynagrodzeń wypłacanych przez samorzady pracownikom zatrudnionym na umowę o pracę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym Domach Pomocy Społecznej, została 15 maja br. podpisana przez Prezydenta RP. Aktualnie trwają prace nad przyjęciem programu rządowego, umożliwiającego przyznanie i wypłatę dodatków do wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Odnosząc się do kwestii kadr medycznych, zatrudnionych w Domach Pomocy Społecznej, wyjaśniam, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej inicjuje działania zmierzające do przeanalizowania zagadnienia realizacji usług medycznych na rzecz mieszkańców DPS i finansowania usług świadczonych przez Domy w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. MRPiPS zaprosiło do rozmów w tej sprawie Ministerstwo Zdrowia, podkreślając wagę problemu i pilną konieczność dokonania zmian w tym zakresie, a także deklarując pełną gotowość do współpracy przy wypracowywaniu stosownych rozwiązań.

W ramach przeprowadzania reformy nr A 4.6 KPO, pn. *Wzrost uczestnictwa niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój opieki długoterminowej*, przewidziano dwa kamienie milowe: A69G - Strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce w celu określenia priorytetów reformy oraz A70G - Wejście w życie nowelizacji odpowiednich aktów prawnych w celu wdrożenia priorytetów reform, określonych w strategicznym przeglądzie opieki długoterminowej w Polsce (zgodnie z kamieniem milowym A69G).

Aktualnie, na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, realizowany jest pierwszy z kamieni milowych - strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce. Obejmuje on aspekty funkcjonowania systemu opieki długoterminowej związane m.in. z koordynacją, podnoszeniem kwalifikacji kadr, systemami gwarantującymi jakość usług, zwiększaniem dostępności usług, wsparciem dla rodzin i innych opiekunów nieformalnych, świadczenia usług opieki długoterminowej w ramach systemów opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, a także szeroki wachlarz zadań realizowanych przez sektor ochrony zdrowia, jak również dotyczących innych elementów i polityk.

Zakres działań, które powinny zostać podjęte w ramach planowanych reform, zostanie określony dopiero na podstawie wyników raportu. Zakończenie realizacji kamienia milowego A69G prognozowane jest na II kwartał 2024 r. Rekomendowane we wstępnym raporcie z przeglądu kierunki zmian wiążą się z dalekosiężnymi i złożonymi działaniami o charakterze legislacyjnym, analitycznym, organizacyjnym i finansowym.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Do wiadomości:

1. Marzena Okła-Drewnowicz – Ministra do spraw Polityki Senioralnej
2. Katarzyna Kotula – Ministra do spraw Równości